

Edukace žáků se SPU a faktory ji ovlivňující

Vstup do základní školy - Podmíněný školní zralostí

- Tělesná zralost a zdravotní stav
- Úroveň vyspělosti kognitivních funkcí (vizuomotorika, grafomotorika, řeč, sluchové/zrakové vnímání, vnímání prostoru, vnímání času, základní matematické představy)
- Úroveň práceschopnosti (pracovní předpoklady, návyky – zájem o učení, chuť poznávat)
- Osobnost (emocionálně-sociální zralost – vyrovnanost)

Vzdělávání na 1. stupni ZŠ

- Adaptační období – Fáze stabilizace – Fáze završení
- Vývoj psychiky dítěte a jeho postojů ke škole v návaznosti na projevující se SPU
  - Budování dovedností v návaznosti na roli školáka vs. selhávání
  - Budování sociální role v kolektivu vs. Nepřiměřené projevy
  - Hodnocení jako nástroj motivace vs. Trvalé selhávání
  - „Pocit odlišnosti“
  - Sebejistota vs. Nepřiměřené kompenzační mechanismy

Spojení problémů v chování a SPU

Nápadné rysy chování u dětí s dyslexií (N=500 dětí) (Klasenová, 1971):

- Strach – 65 %
- Neuroticismus u žáků s SPU – 40 %
  - Kousání nehtů, cucání palce, poruchy spánku
- Nedostatečná koncentrace pozornosti – 39 %
- Infantilita – 33,2 %

Čtyři reakce dětí s dyslexií (Schenk-Danzingerová, 1975 in Pokorná, 2001)

- Obranné a vyhýbavé mechanismy
- Kompenzační mechanismy
- Agresivita a projevy nepřátelství
- Úzkostné stažení se do sebe

Faktory ovlivňující edukaci žáků se SPU

A. Škola a učitel

- Škola a její základní úkoly
  - Bezpečné prostředí
  - Respektování individuálních potřeb dítěte
- Vztahy mezi aktéry edukace
  - Vztah učitel – žák
  - Vztah učitel – žák – rodič
- Vztah s vrstevníky
  - Přátelské vs. nepřátelské vztahy

B. Osobnostní – Vnitřní podmínky ovlivňující vzdělávání žáka

1. Deficity v sociálních dovednostech

- 1/3 žáků (1/2) se SPU má deficity v sociálních dovednostech
- Mohou být přítomny jako primární obtíže, či vznikat jako důsledek dlouhodobého neúspěchu
- Obtíže výrazně znevýhodňující žáka se SPU v každodenním životě – ve škole, doma či při hře
- Ne vždy jsou tyto obtíže zohledňovány při vzdělávání žáků s SPU – je však nutné je reflektovat a posilovat dobré vztahy se spolužáky

2. Emocionalita žáků se spu

Nízké sebehodnocení

- Trvalý neúspěch a neschopnost dosáhnout rozvoje kompetencí vede k celkovému negativnímu sebehodnocení

Úzkost

- Žáci se SPU vykazují větší úzkost než jejich vrstevníci - nároky a tlak školního prostředí indikují úzkost/paniku

Úroveň resilience

3. Styly učení ve školním prostředí

- Vznikají na genetickém podkladě
- Ovlivňuje je charakter učiva, věk i vzdělávací cíl
  - **Auditivní typ**
  - **Vizuální typ**
  - **Haptický typ**
  - **Motorický typ**

4. Komunikace

- Žáci s SPU často používají k získání pozornosti **nevhodné způsoby**
- **Úroveň reakcí** v komunikaci **je nižší**, než odpovídá věku
- Pokud žáci s SPU žádají o pomoc/podporu, mohou **selhávat ve schopnosti vyjádřit, co přesně potřebují**
- **Menší tendence ptát se** pro získání dalších informací

Specifický logopedický nález zahrnuje:

a. Artikulační neobratnost

- i. Žák umí tvořit hlásky/slova, artikulace je však namáhavá, těžkopádná, neobratná a často méně srozumitelná

b. Specifické asimilace

- i. Postihují sykavky (cvrci, čvrtci namísto cvrčci)
- ii. Tvrdé a měkké hlásky (prázniny namísto prázdniny; nyní namísto nyní)
- iii. Problém se správnou výslovností hlásek ve slově, byť samostatně je vyslovit umí (šešity, susenky, šušenky)

C. Rodina

- Hlavní výchovný činitel, dominantní pro socializaci dítěte - **Výchovné styly**

Sourozenecké konstelace

- Vztahy mezi sourozenci a fungování rodiny mohou být ovlivněny reakcí rodičů na potřeby dítěte SPU

Literatura

BARTOŇOVÁ, Miroslava. *Specifické poruchy učení : text k distančnímu vzdělávání*. Brno: Paido, 2012. 237 s. ISBN 9788073152321.

ŠAUEROVÁ, M., ŠPAČKOVÁ, K., NECHLEBOVÁ, E. *Speciální pedagogika v praxi. Komplexní péče o děti se SPUCH*. Praha: Grada, 2012. ISBN: 978-80-247-4369-1.

ZELINKOVÁ, O. *Poruchy učení*. Praha: Portál, 2015.